

Røllike, alm.

Achillea millefolium L.

Asteraceae - Kurvblomstfamilien

Del anvendt:

flos (blomst)

herba (urt/alle overjordiske dele)

Lægemiddelplante i DK i år: 1300; 1546; 1619; 1672; 1772; 1805; 1840; 1850; 1868; 2002; 2005; 2008; 2011; 2014; 2017; 2020; 2023

Forekommer i Danmark: Ja

Oprindelig i den tempererede og subarktiske nordlige hemisfære. Introduceret flere stede i subtropene tempererede sydlige hemisfære.

Ph. Eur. Herbal Drugs: Millefolii herba

Ph. Eur. (DK): Røllike

Ph. Eur. (Eng.): Yarrow

Alsidig soldaterurt

Almindelig røllike er en flerårig urt, 15-50 cm høj, med en sej stængel og findelte blade som har inspireret til dens navn millefolium, tusindblad. Blomsterne er hvide eller rødlige. Den blomstrer i juni-okt og er meget almindelig på tør lysåben jord. Hele planten dufter ved knusning og smager bittert.

Som droge skal alm. røllike (blomstrende toppe) indeholde minimum 2 mL æterisk olie pr. kg tørret droge, og indeholde minimum 0,02% af indholdsstoffet proazulen (chamazulen). Det Europæiske Lægemiddelagentur anerkender alm. røllike som en traditionel medicin til 1) midlertidigt appetitløshed, 2) mildt mavetarmsbesvær inkl. oppustet og flatulens, 3) behandling af mindre overfladiske sår, 4) symptombehandling af menstruationskrampe. Harpestrengskrifterne og middelalderlægerne Henrik Smid (1546), Christiern Pedersen (1533) og Simon Paulli (1648) priser alle de sårhelende egenskaber af alm. røllike. Den nævnes både anvendt friskt på sår, i plastre og salver, og til både udvortes og indvortes brug. Blandt andre middelalderlige anvendelser kan nævnes dem mod malaria, smerter af forskellig slags, blæresten, diarré, dysenteri, næseblod, hæmorider, spolorm, forgiftning og for kraftig menstruation. Medicinsk anvendelse af alm. røllike til sår går mindst tilbage til antikken. Dens navn på flere europæiske sprog svarer til "soldaterurt", henviser efter sigende til romerske soldaters anvendelse af den som sårhelingsmiddel.

Blandt de folkemedicinske anvendelser er det det særligt brugen af alm. røllike til sårheling som går igen. Desuden kan nævnes brug mod smerter af forskellig slags, lammelse, nervesvækkelse, gigt, dysenteri, kraftig menstruation, blegkot (anæmi), blære-, nyre- og leversygdom, forgiftning, astma, langvarig hoste, tuberkulose og anden lungesygdom, tandpine, hævelser, udslet og hudsygdom, mm.

Den essentielle olie i *A. millefolium* besidder adskillige farmakologiske virkninger; antimikrobielle, antiparasitiske, antioxiderende, antiinflammatoriske og analgetiske (Villalva M. et al., 2019) (Mohammadhosseini M. et al., 2017). Indholdstoffer i *A. millefolium* modvirker mavesår enten ved at hæmme mavesekretion eller øge maveslimhindens beskyttelsesfaktorer (Ali S.I. et al., 2017). Den antioxiderende effekt er bl.a. forårsaget af thymol, carvacrol, α -tocopherol og caffeoyl derivater (Ali S.I. et al., 2017). Tre typer flavonoider (apigenin, luteolin, kaempferol) er særligt interessante, da de virker mod parkinsons sygdom, alzheimers sygdom, epilepsi samt apopleksi med hver deres egen virkningsmekanisme. I forbindelse med Alzheimers sygdom er A β -peptidet target for at undgå plaques (skadelige ophobninger af proteinophobninger i mellemrummet mellem nerveceller). Ved Parkinsons sygdom er der fokus på de dopaminerge neuroner (Ayoobi F. et al., 2017).

Alm. røllikes anvendelse som sårmiddel har fulgt den gennem årtusinder. Selvom de mangeartede historiske og nuværende medicinske anvendelser spænder bredt, er det muligt at alm. røllikke, og dens indholdsstoffer har endnu flere potentialer, ikke mindst i hjernesygdomme.

Fig. 1. *Achillea millefolium* - Flos - FS 1255.

